

Europska
komisija

Lokalni razvoj pod vodstvom zajednice i plavo gospodarstvo

Plavo gospodarstvo obuhvaća sve industrije i sektore povezane s morima, kopnenim vodama i obalama EU-a. Zahvaljujući Europskom fondu za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA), u razdoblju 2021.–2027., obalna područja imaju priliku poduprijeti lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD) putem lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova) s posebnim fokusom na poticanje održivog plavog gospodarstva.

LAG-ovi financirani sredstvima EFPRA-e trebali bi osigurati da lokalne zajednice ribarskih i akvakulturnih područja bolje **iskoriste prilike koje nudi plavo gospodarstvo**, kapitalizirajući i jačajući prirodne, kulturne, društvene i ljudske resurse u svojim područjima.

NA PUTU PREMA ODRŽIVOM PLAVOM GOSPODARSTVU

Održivo plavo gospodarstvo u EU-u ima novi pristup: doprinos Europskom zelenom planu i

Strategiji oporavka EU-a. Tim pristupom promiče se održiv, otporan i klimatski neutralan model plavog gospodarstva utemeljen na dekarbonizaciji, kružnosti (cirkularnosti), očuvanju, prilagodbi klimatskim promjenama i održivoj proizvodnji hrane. Procjenjuje se da je 2019., u plavom gospodarstvu EU-a, izravno bilo zaposleno gotovo 4,45 milijuna ljudi, a ostvareni promet iznosio je 667,2 milijarde EUR.¹ Ovo uključuje:

- **postojeće sektore** kao što su morski i slatkovodni živi i neživi resursi, morski obnovljivi izvori energije, lučke aktivnosti, brodogradnja i popravci, pomorski promet i obalni turizam.
- **sektore u nastajanju i inovativne sektore**, uključujući energiju oceana, biotehnologiju, desalinizaciju, pomorsku obranu, sigurnost i nadzor te pomorsku infrastrukturu.

(1) Europska komisija (2021.). [Izvešće o plavom gospodarstvu EU-a](#). 2021. Ured za publikacije Europske unije. Luksemburg.

Postavljanje temelja plavog gospodarstva putem CLLD-a

Kao lokalne grupe koje okupljaju dionike iz različitih sektora, LAG-ovi u ribarstvu (FLAG-ovi) imaju jedinstvenu poziciju odnosno ulogu u potpori prijelazu na održivo plavo gospodarstvo. Oni mogu potaknuti inovativne, kolektivne i teritorijalne projekte, a omogućivanjem umrežavanja mogu povećati dosljednost lokalnih aktivnosti i politika. Stoga CLLD može imati ključnu ulogu u razvoju sektora plavog gospodarstva kombinirajući obnovu vodenih resursa s očuvanjem lokalnih sredstava za život.

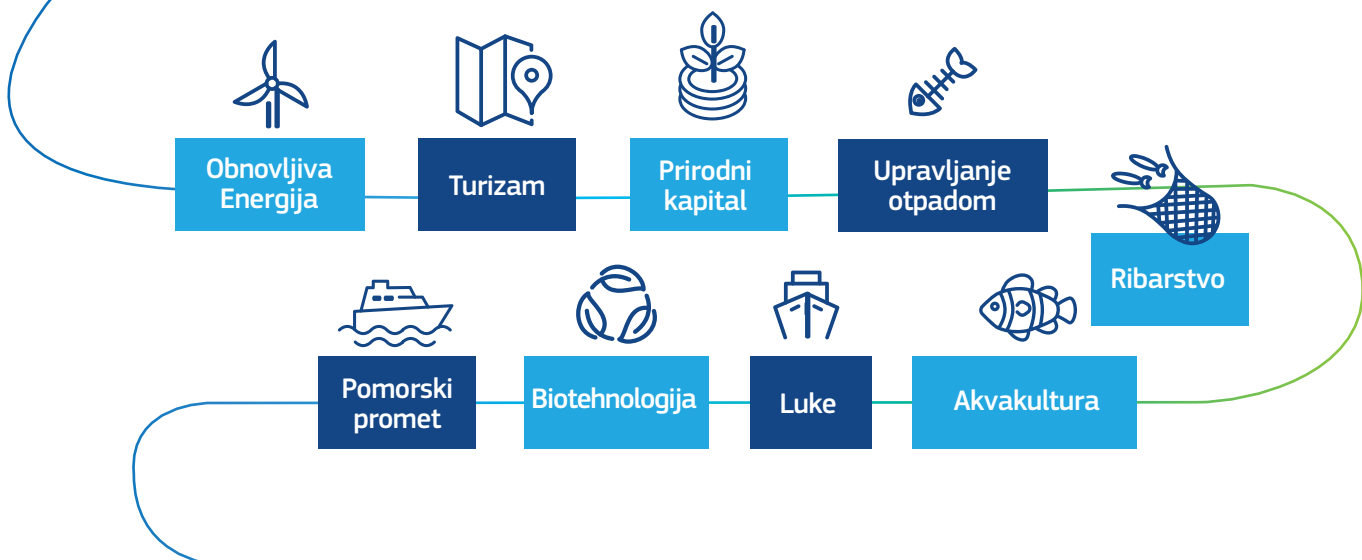
Uravnoteženjem **prirodnog kapitala i resursa nekog područja te interesa više skupina dionika** FLAG-ovi mogu potaknuti sinergije među dionicima i stvoriti viziju i strategiju za razvoj održivog plavog gospodarstva.

Stvari na koje treba obratiti pozornost pri izradi strategija LAG-ova:

- Ne postoje dva ista područja kad je riječ o njihovom prirodnom kapitalu, resursima i potencijalu plavog gospodarstva. **Razmotrite koji su elementi plavog gospodarstva najprirodniji u vašem području.**
- Partnerstva LAG-ova u ribarstvu trebala bi **obuhvatiti ključne organizacije i pojedince relevantne za plavo gospodarstvo na vašem području**, uključujući sektor ribarstva i/ili akvakulture.
- U okviru EFPR-e vaša **strategija lokalnog razvoja trebala bi pomoći zajednicama da iskoriste prilike koje nudi plavo gospodarstvo**, kapitalizirajući i jačajući lokalne resurse na vašem području.

Plava ekonomija

Ključna područja plavog gospodarstva za LAG-ove u ribarstvu

EKOLOGIZACIJA LUČKE INFRASTRUKTURE I DEKARBONIZACIJA

Okupite poduzetnike sa vašeg područja kako bi se usmjerili na potrošnju energije i dekarbonizaciju ili poduprite ključne sektore plavog gospodarstva kako bi se pridružili postojećim nastojanjima. To je učinio FLAG Sotavento do Algarve kad je pomogao proizvođačima u sektoru akvakulture u prijelazu na solarnu energiju.

EU nastoji postići ugljičnu neutralnost do 2050. LAG-ovi u ribarstvu mogu poduprijeti taj cilj radeći na smanjenju ovisnosti svojih područja o fosilnim gorivima kroz uvođenje inovacija u energetske učinkovitosti i obnovljivim izvorima energije. FLAG-ovi mogu potaknuti zajedničke aktivnosti povezane s obnovljivim izvorima energije okupljanjem različitih dionika u zajedničkim naporima. Luke i pristaništa ključni su za povezanost. Infrastruktura luka i manjih pristaništa ima važnu ulogu u poticanju održivog plavog gospodarstva djelujući kao čvorište (središte) za mnoge "plave sektore".

LAG-ovi mogu usmjeriti svoje napore na ekologizaciju luka i pristaništa na svojim područjima, primjerice:

- **industrijske klustere:** luke i pristaništa idealne su lokacije za razvoj suradnje među industrijama (npr. [Islandski oceanski klaster](#)) i suradničkih prostora, koji mogu okupiti sektore plavog gospodarstva, potaknuti suradnju i umrežavanje te privući nova novo-osnovana poduzeća (*start-up-ove*) koja rade u inovativnim sektorima (npr. [tvornica motora u Marstalu, Danska](#))
- **središta obnovljive energije:** pučinske vjetroelektrane istaknuta su industrija, no brojne su tehnologije u nastajanju koje LAG-ovi mogu razviti na svojim područjima, kao što su oceanska, solarna, plimna, hidroenergija i bioenergija.
- **pametna rješenja za plovidbu i prijevoz** (npr. autonomni sustavi) mogu pružiti ključne alate za optimizaciju prometa i rukovanja teretom, ali i omogućiti bolje radne uvjete za rukovatelje i poboljšati životne uvjete u lokalnim zajednicama.
- **kružno gospodarstvo:** ribarski LAG-ovi mogu poduprijeti kružnije proizvodne postupke i povezati lokalna poduzeća u razvoju rješenja za gospodarenje otpadom, uključujući ponovnu upotrebu i recikliranje plastike iz mora. Više informacija potražite u [FARNET-ovu vodiču 17.: Kružno gospodarstvo u ribarskim i akvakulturnim područjima](#).

Vaša strategija lokalnog razvoja ne treba biti usmjerena na velike inicijative povezane s ekologizacijom lučkih infrastrukture. Više manjih inicijativa u više područja može imati velik kombinirani učinak na razvoj zelenijih i održivijih lučkih aktivnosti na vašem području.

ODRŽIVA PROIZVODNJA HRANE I OČUVANJE ŽIVOTNIH RESURSA

Morski i slatkovodni resursi ključni su za sigurnost hrane u EU-u. Iako plavo gospodarstvo pruža mnoge nove prilike, ribarstvo i akvakultura vjerojatno će ostati u središtu strategija mnogih ribarskih LAG-ova. Kao preduvjet održivog ribarstva i akvakulture, aktivnosti očuvanja bit će ključne među projektima koje LAG-ovi odluče poduprijeti. Stoga je uspostava ravnoteže između očuvanja i proizvodnih aktivnosti ključna za uspješno postizanje održivog Plavog gospodarstva.

LAG-ovi u ribarstvu mogu se usmjeriti na sljedeće aktivnosti:

OČUVANJE:

- Stvaranje znanja i provođenje istraživanja o stanju prirodnih resursa vašeg područja.
- Rad na upotrebi selektivnih ribolovnih tehnika i kontrola (npr. digitalizacija i uvođenje mobilnih tehnologija, inovacije u ribolovnim alatima); više informacija o digitalizaciji i mobilnim sustavima potražite u [FARNET-ovu vodiču 18: Pametna obalna područja](#).
- Istraživanje trenutnog stanja ekosustava, prirodnih staništa i zaštićenih morskih područja na vašem prostoru obuhvata.
- Projekti vezani uz obnovu prirodnih ekosustava i bioraznolikosti.
- Jačanje postupaka upravljanja lokalnim resursima; više informacija i praktične primjere potražite u [FARNET-ovu vodiču 16: Jačanje postupaka upravljanja lokalnim resursima](#)
- Razmatranje ugljičnog otiska potencijalnih projekata i kompenzacijskih mjera.

PROIZVODNJA:

- Valorizacija lokalnih proizvoda, tradicija i obrtničkih praksi; informacije o valorizaciji i stavljanju na tržište lokalnih proizvoda potražite u [FARNET-ovu vodiču 8: Stavljanje lokalnog ulova na tržište](#)
- Razvoj kratkih opskrbnih lanaca u ribarstvu i akvakulturi te alternativnih sustava hrane; vidjeti [FARNET-ov vodič 12: Poticanje poduzeća u ribarskom opskrbnom lancu](#)
- Razvoj novih proizvoda (npr. biotehnologije, kozmetika, inovacije u upotrebi usputnih ulova, farmaceutski proizvodi te osobito upotreba algi).
- Stvaranje kružnijih proizvodnih praksi i opskrbnih lanaca (tj. kružno gospodarstvo); za praktičan primjer kružnijeg okupljanja lokalnih aktera na području FLAG-a pogledajte [Fil i Fab, Francuska](#)
- Novi proizvodni sustavi, naročito oni povezani s akvakulturom (npr. akvaponika, reciklirajući akvakulturni sustavi (RAS), integrirana multitrofička akvakultura (IMTA)); praktične primjere kako možete integrirati akvakulturu u svoju strategiju lokalnoj razvoja potražite u [FARNET-ovu vodiču 14: Integracija akvakulture u lokalne zajednice](#).

FLAG-ovi mogu raditi na očuvanju, primjerice obnovi prirodnih staništa koja će imati pozitivan utjecaj na riblje stokove i povećanu proizvodnju. Oko toga se mogu okupiti različiti dionici kako bi ostvarili zajedničke ciljeve i uzajamne koristi za područje. Više informacija potražite u ovom praktičnom primjeru FLAG-a Stockholmsbygd u Švedskoj o [vraćanju obalnih močvara](#).

Sljedivost i podaci o proizvodnji na vašem području mogu biti ključni za razvoj očuvanja i kapitalizaciju održivog plavog gospodarstva. Uzmite u obzir ulogu lokalnih sveučilišta i istraživačkih centara u vašem partnerstvu te kako oni mogu pružiti potporu vašim strateškim ciljevima, pomoću podataka i znanja. Kako upotreba digitalnih alata može poboljšati prikupljanje podataka o ulovima i sljedivost u ribarskom vrijednosnom lancu pogledajte u [ovom primjeru](#) FLAG-a iz istočne Finske.

OSTALE AKTIVNOSTI U PLAVOM GOSPODARSTVU, KAO ŠTO JE PLAVI TURIZAM

Turizam predstavlja prilike za LAG-ove u ribarstvu koji rade na održivom plavom gospodarstvu te stvaranju veza i kohezije među sektorima plavog gospodarstva. Pri promicanju upotrebe lokalnih resursa, tradicija i nasljeđa LAG-ovi mogu razvijati plavi turizam od kojeg koristi može imati više skupina dionika. Uspješan plavi turizam zahtijeva prelazak na održivije lokalne usluge i opskrbe lance, a posebno na one aktere lokalnih usluga i opskrbenih lanaca koji surađuju na ostvarenju lokalnih ciljeva.

FLAG-ovi mogu se, primjerice, usmjeriti na sljedeća područja:

Razvoj „**sporog turizma**”. Spori turizam ističe strategiju namijenjenu privlačenju turista kojima je važna održivost. To uključuje promicanje dekarbonizacije i održivih načina putovanja, kratke prehrambene opskrbe lance i lokalnu hranu te aktivnosti usmjerene na potpunu svjesnost kao što su obnova (npr. pristaništa i svjetionici), borba protiv marginalizacije (tj. uključivost), ekološki projekti i učenje novih vještina.

Ribolovni turizam može biti izvor dodatnog prihoda ribara te pomoći posjetiteljima da razumiju i cijene ribolov kao profesiju (tj. omogućivanje posjetiteljima da promatraju ribolovne aktivnosti na aktivnom ribarskom brodu).

„**Plava briga**” još je jedan pristup i obuhvaća aktivnosti koje promiču tjelesno i mentalno zdravlje i dobrobit u dodiru s prirodom, s posebnim fokusom na aktivnosti povezane s obalom i vodom.

Ostale aktivnosti mogu uključivati **rekreacijski ribolov, pješačke staze, ronjenje s bocama, jedrenje** te ostale vodene aktivnosti. LAG-ovi mogu biti usmjereni i na tradicionalne prakse kao što je popravak mreža uz promicanje projekata interaktivnog turizma usmjerenih na učenje i dijeljenje tradicionalnih vještina.

Usmjerite se na lokalne, male poduzetnike i na to kako ih možete integrirati u strategiju lokalnog razvoja povezanu s turizmom. Mala poduzeća često proizvode lokalne obrtničke proizvode, koji mogu obogatiti turističku ponudu vašeg područja, naročito ako ste usmjereni na spori turizam i održive ciljeve (tj. spora hrana, skraćivanje putova hrane, kratki prehrambeni opskrbni lanci).

Uzmite u obzir društveni utjecaj turizma na vašem području. Turistički projekti CLLD-a mogu povećati socijalnu otpornost stvaranjem radnih mjesta i gospodarskih prilika za obalne zajednice (vidjeti FARNET-ov vodič 9: Ribarstvo i turizam: stvaranje koristi za zajednicu).

Pomorsko prostorno planiranje u razvoju održivog plavog gospodarstva

Organizirajte redovite sastanke i radne skupine za odabrane teme u vezi s PPP-om. Uključite dionike sa vašeg područja kako biste postigli participativni pristup razvojnoj strategiji i smjeru razvoja te pružili javnosti informacije o pitanjima lokalnog PPP-a na vašem području.

Prethodno navedene različite aktivnosti ukazuju na opseg i rastući broj sektora plavog gospodarstva. No, s obzirom da je prostor u kojem se odvijaju te aktivnosti konačan, koordinacija i planiranje aktivnosti ključni su za usklađeno i održivo plavo gospodarstvo.

Pomorsko prostorno planiranje (PPP) postupak je okupljanja više korisnika oceana (uključujući energetiku, industriju, upravljanje, očuvanje, rekreaciju i turizam) da bi se donijele koordinirane i informirane odluke o tome kako održivo koristiti prirodne morske resurse nekog područja. Budući da su FLAG-ovi integrirana, više-sektorska partnerstva usmjerena na održiv teritorijalni razvoj svojih područja, mogu potaknuti suradnju koja je potrebna za uspješan PPP te osigurati dosljednost strategija lokalnog razvoja i politike EU-a.

Ribarski LAG-ovi predstavljaju jedinstvenu upravljačku strukturu i uključuju predstavnike iz javnog i privatnog sektora koji mogu okupiti plavo gospodarstvo. Na temelju pristupa „odozdo prema gore” LAG-ovi mogu omogućiti forum za dijaloge među pojedinim dionicima plavog gospodarstva kako bi oni ojačali svoje kapacitete, suradnju i odlučivanje. Takvi forumi i umrežavanje često mogu biti ključni za izbjegavanje sukoba i poticanje suradnje u postupku PPP-a.

Istraživanje i inovacije ključni su za razvoj održivog plavog gospodarstva. Razmislite kako vaš LAG može iskoristiti istraživanja i inovacije i doprinijeti im uz korištenje pametne specijalizacije (S3) putem platforme S3 EU-a, koja pruža informacije, metodologije, stručnost i savjete te promicanje uzajamnog učenja i transnacionalne suradnje.

POTICANJE INOVACIJA I NOVIH PLAVIH NOVO-OSNOVANIH PODUZEĆA (START-UP-OVA)

Rad na stvaranju održivog plavog gospodarstva može uključivati potrebu za inovacijama i pothvatima novih novo-osnovanih poduzeća. FLAG-ovi mogu poduprijeti poduzetnike u razvoju novih tehnologija i praksi za sektore plavog gospodarstva, naročito nadogradnjom postojeće industrije na određenom području. Prepoznavanje novih prilika može biti temelj za razvoj intervencija u strategiji lokalnog razvoja LAG-ova u ribarstvu. FLAG-ovi trebaju uzeti u obzir i društvene inovacije te kako plavo gospodarstvo može proširiti i ojačati civilno društvo (npr. stvaranjem boljih radnih uvjeta, obrazovanjem, zdravljem i razvojem zajednice). Na projektima LAG-ova mogu se okupiti istraživački instituti i lokalna poduzeća te stvoriti forum za razmjene i suradnju. Iz tih foruma mogu se izroditi nove ideje te nova novo-osnovana poduzeća i poduzetničke aktivnosti, kao što je [projekt Plava dolina](#) Morlaix FLAG-a, koji lokalnim poduzećima olakšava preuzimanje istraživanja koje je razvila lokalna postaja za istraživanje mora ([Roscoff](#)).

Daljnja potpora

FAMENET je specijalizirana usluga koju je ugovorila Glavna uprava za pomorstvo i ribarstvo u svrhu potpore provedbi EFPR-a; jedan dio namjene te usluge predstavljaju **umrežavanje i jačanje kapaciteta svih dionika uključenih u provedbu CLLD-a u okviru EFPR-a**. Ako imate pitanja za FAMENET, pošaljite e-poruku na e-adresu CLLD@famenet.eu. FAMENET možete pratiti i na [Twitteru](#) i [LinkedInu](#).

Ured za publikacije
Europske unije

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2022
© Europska unija, 2022

ISBN 978-92-76-60076-3
doi: 10.2771/098840